Gure etxeak zutik iraungo du

«Mundu garbiago bat bizi nahi genduke», kantatu zuen Lurdes Iriondok, plazaz plaza. Urteak joan dira. Eta munduak, antza, ez zuen kantua entzun. Edo entzun zuen, eta ez zitzaion komeni.

Gerraren hotsa entzuten da. Boteretsuek ahotsa goratu dute. Armak ere bai. Autoritarismoaren haizeak bazterrak harrotzen ditu, demokraziaren eta herrien askatasunaren ametsa itotzeko prest. Otsoak eta ekaitza. Atzo, arriskua ikusi genuen. Gaur, errealitatea bihurtu dute.

Nazioarteko botere egiturek beren nagusitasuna bermatu nahi dute. Armez, behar bada. Diruz, ahal bada. Biak batera, hobeki. Baliabideak behar dituzte: dirua, lurra, energia eta gure gorputzak.

Herrien eskubideak? Gero. Herritarren ongizatea? Aurrekontuak aztertu behar dira. Nazioarteko zuzenbidea, giza eskubideak eta herrien askatasuna auzitan jarri dituzte. Legeak badira, bai. Baina legeak idazten dituenak menderatzeko idazten ditu, ez berdintasuna lortzeko.

Entzun. Mehatxua ate joka dugu. Gure etxeko atariraino iritsi da.

Gernikan, Nestor Basterretxeak 2012an, bonbardaketaren 75. urteurrenean, altxatutako *Suaren agonia* eskulturak zerbait gogorarazten digu: suak ez du memoria galtzen. Suak beti aurkitzen du bere bidea, eta gure etxea bide horretan aurkitzen da. Ez zaigu ahaztu.

Entzun. Ultraeskuina mugaren bi aldeetara heldu zaigu. Botak janzten dituzte jada.

Datorren urtean, Frantziako presidentetzarako hauteskundeak izango dira. Ultraeskuina Eliseora iristeko aukera mahai gainean dago. Azaroaren 29an, berriz, Espainiako hauteskunde orokorrak izango dira, eta han ere eskuin muturra gobernura iristeko arriskua aipatzen da.

Gure herriak ez du ahaztu: otsoak Bidasoaren bi aldeetan biltzen direnean, negu gorriak iragartzeko heldu dira. Behin izan genuen faxismoa agintean mugaren bi aldeetan. Franco eta Hitler Hendaiako tren geltokian elkartu ziren. Eskua eman zioten elkarri.

Ez zaigu ahaztu. Garai hartan, Hendaia eta Irun lotzen dituen Etorbideko zubian, Gestapok Lluís Companys frankisten esku utzi zuen, fusilatu zezaten. Muga hartan bertan, naziek Melitón Manzanas torturatzailearen laguntza jaso zuten.

Gehiegikeria ote da garai haiek eta gaurkoak alderatzea? Beharbada. Seguru asko. Historia ez da hitzez hitz errepikatzen den antzezlan txar bat.

Baina pertsonaia batzuk behin eta berriz agertzen dira, mozorroa aldatuta, betiko papera jokatzeko prest. Eta gu ez gara ikusle hutsak izango. Historiaren oihartzunak behin baino gehiagotan ohartarazi digu: pertsonaiak beranduegi ezagutzen dituen herriak, otsoaren ahoan amaitzen du.

GURE ETXEAK ZUTIK IRAUNGO DU

Ez zaigu ahaztu. Gure eskubideak daude jokoan: autogobernua, hizkuntza, eskubide sozialak, langileenak eta herri sektoreenak. Xenofobia, arrazakeria, matxismoa eta transfobia dakartzate besapean. Zerbitzu publikoak ahuldu eta pribatizazioa zabaldu nahi dute. Etxebizitza negozio izaten segitzea. Erretiroaren segurtasuna kolokan jartzea.

Ez zaigu ahaztu. 1963an, Gabriel Arestik etxea defendatzeko deia egin zuen: «otsoen kontra, sikatearen kontra, lukurreriaren kontra, justiziaren kontra».

Etxea. Etxe batek zutik iraun dezan, ez da aski haren edertasunaz mintzatzea. Zimenduak zaindu behar dira. Teilatua konpondu. Eta behar denean, atean jarri. Eta kalean ere bai.

Azaroaren 11n, etxebizitza eskubidearen alde deitutako greba orokorrean. Azaroaren 14an, Bilbon, «Badatorren Euskal Herria defendatu» lelopean egingo den manifestazioan. Azaroaren 21ean Baionan euskararen aldeko manifestazioan eta azaroaren 28an Canon françaisaren aurka Miarritzen.

Eta hautetsontzietan ere, hauteskunde aldian, burujabetzaren, eskubideen eta askatasunen inguruan hartuko diren erabakietan, hor egongo gara. Etxe atarian.

Konpromisoen garaia da. Ez dugu etsipenetik jardun nahi. Ezta beldurrik ere.

Guk, eraiki nahi dugu. Gizarte askeagoa eraiki nahi dugu. Bidezkoagoa. Solidarioagoa. Demokratikoagoa. Euskal Herriak bere etorkizuna askatasunez erabakitzeko aukera eraiki nahi dugu.

Ez dugu esaten erraza izango denik. Ez dugu esaten biharamunean dena garbi egongo denik. Esaten dugu saiatzeak merezi duela.

«Garai ilunetan kantatuko ote da?», galdetu zuen Bertolt Brechtek. «Bai, kantatuko da». «Garai ilunei buruz». Guk kantatuko dugu. Garai ilunei buruz, noski, itxaropenari buruz ere bai, maitasunari buruz, amaren etxea kantatuko dugu, Euskal Herria kantatuko dugu. Oraindik eraiki gabe dagoenari buruz, kantatuko dugu. *Al alba. L'estaca. Txoria txori. Lepoan hartu eta segi aurrera.*

Zumetaren Gernikari begira, kolorez betetako Gernikari begira. Izan ere, mundua iluntzen denean, koloreak ez dira desagertzen. Koloreak ikusteko argia behar da. Eta argia, batzuetan, guhaurek piztu behar dugu. *Al alba. L'estaca. Txoria txori. Lepoan hartu eta segi aurrera.*